

stąd

$$Q_2 = \frac{Q}{3} = 5 \text{ l/s}, \quad Q_1 = 10 \text{ l/s}, \quad Q_a = 7,5 \text{ l/s}, \quad Q_b = 2,5 \text{ l/s}.$$

Wartości przepustowości wyznaczamy z tablicy 7.12a dla $n = 0,0125$

$$K_1 = K_2 = 238,9 \text{ l/s}, \quad \text{dla} \quad d_1 = d_2 = 175 \text{ mm}.$$

Podstawiając otrzymane wartości do równania (a) obliczymy K_3^2

$$\frac{7,5^2 \cdot 1000}{57\,080} = \frac{(5 + 2,5)^2 \cdot 700}{57\,080} + \frac{2,5^2 \cdot 300}{K_3^2}$$

lub

$$\frac{7,5^2}{57\,080} = \frac{2,5^2}{K_3^2},$$

stąd

$$K_3^2 = 6342 \text{ l}^2/\text{s}^2.$$

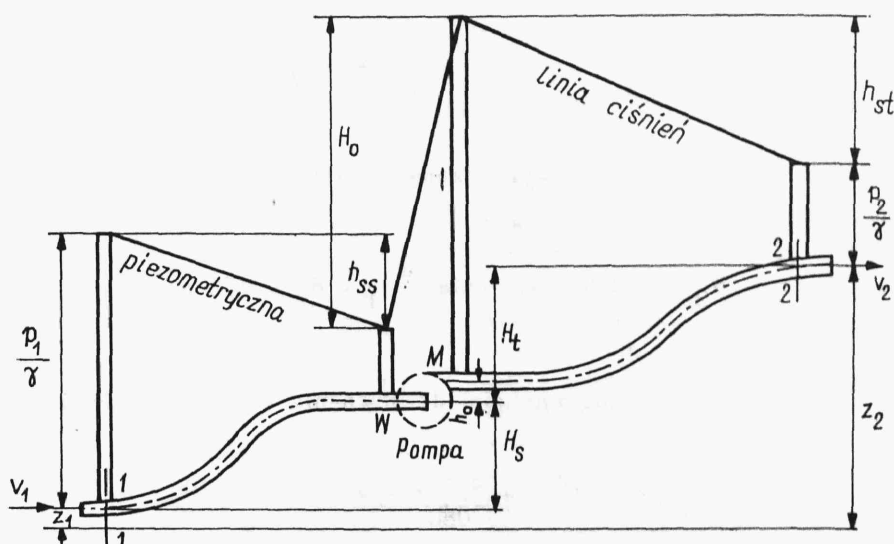
Znając wartość K_3^2 określamy z tablicy 7.12a średnicę $d_3 = 125 \text{ mm}$.

8.3. POMPA W UKŁADZIE PRZEWODÓW

Dla dostarczenia lub przetłaczania określonej ilości cieczy z miejsca zasilania do miejsca odbioru stosowane są pompy w układzie przewodów. Pompa w układzie przewodów, zwana również instalacją pompową, składa się z przewodu ssawnego, zespołu pompowego i przewodu tłocznego (rys.8.21).

Praca pompy polega na zasysaniu cieczy w przewodzie ssawnym a następnie na przetłoczeniu w przewodzie tłocznym.

Energię dostarczaną przez pompę przepływającej cieczy nazywamy całkowitą wysokością pompowania.

Rys.8.21

8.3.1. CAŁKOWITA WYSOKOŚĆ POMPOWANIA

Całkowitą wysokość pompowania H_0 można określić z równania Bernoulliego dla dwu dowolnych przekrojów przewodu po obu stronach pompy

$$\frac{v_1^2}{2g} + \frac{p_1}{\gamma} + z_1 + H_0 = \frac{v_2^2}{2g} + \frac{p_2}{\gamma} + z_2 + \sum_{1-2} h_s. \quad (8.35)$$

Dla przekrojów podanych na rys.8.21 równanie (8.35) przyjmie postać

$$H_0 = H + \frac{p_2 - p_1}{\gamma} + \frac{v_2^2 - v_1^2}{2g} + \sum_{1-2} h_s, \quad (8.36)$$

gdzie: $H = z_2 - z_1$ - różnica poziomów o jaką trzeba podnieść ciecz, lub

$H = H_s - H_t$ - całkowita wysokość podnoszenia cieczy H równa sumie wysokości ssania H_s i wysokości tłoczenia H_t .

Z zależności (8.36) wynika, że całkowita wysokość pompowania składa się z wysokości podnoszenia cieczy, wysokości różnicy ciśnień, energii kinetycznej wypływającej cieczy oraz z sumy wysokości strat liniowych i miejscowych na całym ciągu od przekroju 1-1 do 2-2.

Całkowitą wysokość pompowania można również obliczyć jako różnicę energii w króćcu tłocznym M, gdzie ustawia się manometr tuż za pompą i ssawnym W, gdzie znajduje się wakumetr tuż przed pompą:

$$\begin{aligned}E_M &= H_s + h_o + \frac{p_M}{\gamma} + \frac{v_2^2}{2g}, \\E_W &= H_s + \frac{p_W}{\gamma} + \frac{v_1^2}{2g}, \\H_o &= E_M - E_W = \frac{p_M - p_W}{\gamma} + h_o + \frac{v_2^2 - v_1^2}{2g},\end{aligned}\quad (8.37)$$

gdzie: p_M i p_W - bezwzględne ciśnienia, mierzone manometrem i wakumetrem,

v_2 i v_1 - prędkości wody za i przed pompą,

h_o - różnica wysokości wlotów manometrycznych.

Ponieważ manometr wskazuje nadciśnienie a wakumetr podciśnienie, możemy napisać:

$$\begin{aligned}\frac{p_M}{\gamma} &= h_M + \frac{p_a}{\gamma}, \\ \frac{p_W}{\gamma} &= \frac{p_a}{\gamma} - h_W.\end{aligned}$$

Wobec tego

$$H_o = h_M + h_W + h_o + \frac{v_2^2 - v_1^2}{2g}.\quad (8.38)$$

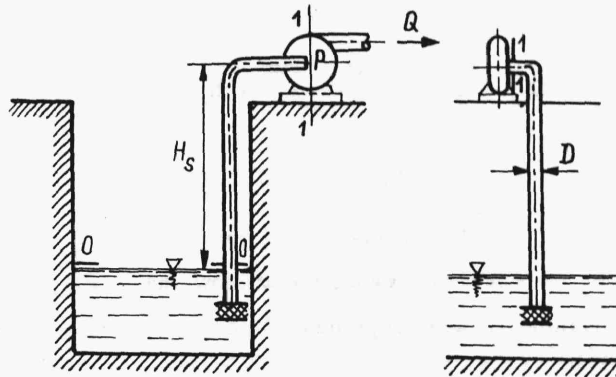
Można więc na podstawie zależności (8.38) zinterpretować całkowitą wysokość pompowania jako sumę wskazań manometru, wakumetru, pionowej odległości miejsc, w których mierzone są ciśnienia oraz różnicy wysokości prędkości w przewodzie tłocznym i ssawnym. Jeżeli średnice przewodów są jednakowe, to prędkości te są równe $v_2 = v_1$ i możemy napisać

$$H_o = h_M + h_W + h_o. \quad (8.39)$$

Na rys.8.21 przedstawiono wykres linii ciśnień wzdłuż przewodów w układzie pompowym. Minimum linii ciśnień na tym wykresie znajduje się na wlocie do pompy, zaś maksimum na wylocie tuż za pompą.

8.3.2. WYSOKOŚĆ SSANIA POMPY

Wysokością ssania nazywamy wysokość, na którą zostaje podniesiona ciecz ze zbiornika na skutek wytworzonego przez pompę podciśnienia w przewodzie ssącym.

Rys.8.22

Wysokość ssania H_s równa jest odległości osi pompy od zwierciadła cieczy w zbiorniku dolnym (rys.8.22). Do obliczenia wysokości ssania H_s stosujemy równanie Bernoulliego dla przekrojów 0-0 i 1-1

$$H_s = \frac{p_a - p_w}{\gamma} - \frac{v_1^2}{2g} - \sum h_s, \quad (8.40)$$

gdzie: p_w - ciśnienie bezwzględne panujące w przekroju 1-1,

$\sum_{0-1} h_s$ - suma strat hydraulicznych w przewodzie ssawnym.

Analizując wykres ciśnienia wzdłuż przewodów instalacji pompowej stwierdziliśmy, że najniższe ciśnienie panuje w przekroju 1-1 wlotowym do pompy. W tym właśnie przekroju może występować zjawisko kawitacji, gdy ciśnienie p_w bliskie jest ciśnieniu wrzenia p_t . Skut-